

Veiledning om bedømmelse av doktorgrader ved Samisk høgskole

Basert på Universitets- og høgskolerådets [Veiledning om bedømmelse av norske doktorgrader](#), 22. mars 2007. Godkjent av Forsknings- og studiestyret ved Samisk høgskole 25.2.2021.

1. Forskrift/reglement og utfyllende bestemmelser

Arbeidet med bedømmelse av vitenskapelig avhandlinger for doktorgrader ved Samisk høgskole reguleres av Samisk høgskoles forskrift og reglement for graden philosophiae doctor (PhD) og utfyllende bestemmelser til reglementet.

Forskrift og reglement med utfyllende bestemmelser for graden philosophiae doctor ved Samisk høgskole skal gjøres kjent for alle som deltar i bedømmelsen av doktorgradsarbeider ved institusjonen. Denne veiledningen er avledet av og utformet innen rammen av forskriften og reglementet, men fokuserer på bedømmelsen spesielt.

2. Innledende saksbehandling

2.1 Oppnevning av bedømmelseskomité

Dutkan- ja oahppostivra (DOS) oppnevner sakkyndig komité på minst tre medlemmer etter begrunnet forslag fra det fagmiljø hvorfra arbeidet utgår. Begrunnelsen bør vise hvordan relevant kompetanse er representert ved de enkelte medlemmer og hvordan komitéen samlet dekker avhandlingens fagfelt. Minst ett av medlemmene skal være uten tilknytning til institusjonen. Så vidt mulig skal ett av medlemmene være fra et utenlandsk lærested. Komitéen skal såfremt mulig være sammensatt slik at begge kjønn er representert, og det skal begrunnes særskilt dersom dette ikke lar seg gjøre.

Doktoranden underrettes om komitéens sammensetning. Doktoranden kan gi merknader slik at avdelingen i sin behandling er best mulig informert om mulig inhabilitet eller andre avgjørende forhold også gjennom informasjon fra kandidaten.

For å sikre rask saksgang foreslår avdelingen ett av medlemmene som leder av komitéen. Dette bør være en representant fra institusjonen. Når særlige grunner tilsier det, kan avdelingen, blant egne vitenskapelig tilsatte, i stedet oppnevne en administrerende leder som ikke deltar i den faglige bedømmelsen av avhandlingen.

DOS fastsetter i forbindelse med oppnevningen av bedømmelseskomité en tidsfrist for perioden fra innlevering av avhandling til komitéens bedømmelse – i form av en begrunnet innstilling – som normalt ikke bør være lengre enn 3 måneder.

Komitéens leder har ansvaret for å organisere komitéens arbeid, herunder sørge for at arbeidet kommer raskt i gang og at tidsrammen for komitéarbeidet overholdes. Lederen skal bidra til å samordne komitéens innstilling om avhandlingen og avklare arbeidsdelingen mellom komitémedlemmene under disputasen. Komitéen kan foreslå et preliminært disputasdatum allerede ved første møte.

Doktorgradsavhandlingen oversendes til komitéen med en oversikt over hvor arbeidet er utført og hvem som har vært veileder(e), og en dokumentasjon av det forskeropplæringsprogrammet kandidaten har fulgt og fått godkjent. Kandidatens gjennomføring av opplæringsdelen er allerede godkjent og skal ikke godkjennes på nytt av komitéen, men oversendes som informasjon som kan tillegges vekt ved komitéens formulering av oppgitt tema for prøveforelesning.

Hvis det dreier seg om en kandidat som tidligere har fått refusert en avhandling og som leverer inn et nytt arbeid til bedømmelse, kan det oppnevnes en helt ny komité.

2.2 Retting av formell art m.v. i doktorgradsarbeidet etter innlevering til bedømmelse

Et arbeid som er innlevert til bedømmelse kan ikke trekkes tilbake. Kandidaten har anledning til å gjøre mindre rettinger av formell art i arbeidet (sk. errataliste), hvis leder for DOS godkjenner dette (se kapittel 4.1 i *Rávvagat doavttirgrádstudentii: Ráhkkanit nákkáhallamii*). Disse skal da gjøres i avhandlingen før den leveres til endelig publisering. For øvrig er det ikke anledning til å gjøre endringer i det arbeid som er innsendt til bedømmelse.

3. Bedømmelseskomiteéns vurdering av avhandlingen

3.1 Beskrivelse av arbeidet

Innstillingen skal inneholde en kort beskrivelse av avhandlingens format (monografi/ artikkelsamling), type (for eksempel teoretisk/empirisk arbeid) og størrelse. Videre skal innstillingen inneholde en omtale av avhandlingens vitenskapelige betydning og dens mest sentrale momenter vedrørende teori, hypoteser, materiale, metoder og funn.

3.2 Bedømmelsen av avhandlingen

En norsk doktorgrad er en sertifisering av forskerkompetanse på et bestemt nivå. Doktoranden skal tilfredsstillende de samme minstekrav til forskerkompetanse – uttrykt gjennom krav til problemformulering, presisjon og logisk stringens, originalitet, beherskelse av aktuelle analysemetoder og refleksjon over deres muligheter og begrensninger, samt oversikt over, forståelse av og et reflektert forhold til annen forskning på området.

I bedømmelsen av avhandlingen legges det spesiell vekt på om avhandlingen er et selvstendig og helhetlig vitenskapelig arbeid på høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, metodisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon, behandling av litteratur og fremstillingsform. Det er spesielt viktig at det blir vurdert om materialet og metodene er tjenlige for de spørsmål som reises i avhandlingen, og om argumentene og konklusjonene som fremføres, er holdbare. Avhandlingen skal bidra til ny faglig kunnskap og ligge på et nivå som tilsier at det vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Hvis avhandlingen er satt sammen av flere enkeltarbeider, må det dokumenteres og vurderes om de etter sitt innhold utgjør et hele. I slike tilfeller skal doktoranden i en egen del av avhandlingen ikke bare sammenfatte, men også sammenstille, de problemstillinger og konklusjoner som legges frem i delarbeidene i et helhetlig perspektiv og på den måten dokumentere sammenhengen i avhandlingen. Denne delen av avhandlingen er derfor meget viktig både for doktoranden og for komitéen i dens vurdering.

Hvis avhandlingen omfatter fellesarbeid, skal doktoranden innhente erklæringer fra medforfatter(e) og herunder eventuelt hans/hennes/deres samtykke i at arbeidet benyttes som del av doktorgradsavhandlingen. Komitéen skal vurdere om doktorandens innsats i det/de aktuelle arbeid/arbeider kan identifiseres og om doktoranden står som eneansvarlig for en tilstrekkelig stor

del av avhandlingen. Avhandlingens sammenfattende del skal være utformet av doktoranden alene. Dersom doktorandens egen dokumentasjon ikke er tilstrekkelig, kan komitéen innhente ytterligere opplysninger.

I spesielle tilfeller kan komitéen be seg forelagt grunnlagsmaterialet og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

Hvis avhandlingen i sin helhet er innlevert som et fellesarbeid, er det rimelig å forvente at forskningsprosjektet og/eller avhandlingen vil være mer omfattende enn det en ville forvente av et individuelt arbeid. Så langt det er mulig, skal hver av doktorandene vurderes og prøves etter de samme krav som når arbeidet er utført av én person.

3.3 Konklusjonen

Her foretas en vurdering og avveining av sterke og svake sider ved avhandlingen. Dette leder til en konklusjon om hvorvidt komitéen finner avhandlingen verdig til å forsvares offentlig i disputas, eller om komitéen anbefaler at avhandlingen ikke godkjennes for disputas. Dissenser skal grunngis i innstillingen.

3.4 Komitéens innstilling

Komitéen avgir begrunnet innstilling til DOS. Det er ønskelig at komitéen utarbeider en felles uttalelse, eventuelt vedlagt individuelle uttalelser. Dissenser skal alltid begrunnes. Også i tilfeller der komitéen er enig om konklusjonen, kan det være ønskelig at individuelle uttalelser legges ved.

I de tilfeller hvor komitéen konkluderer med å godkjenne avhandlingen for disputas, bør begrunnelsen kunne formuleres relativt kort. Komitéen bør da bestrebe seg på å gi innstillingen en generell og kortfattet form. I de tilfeller hvor komitéen anbefaler underkjennelse av avhandlingen, vil det være naturlig med en noe mer utførlig begrunnelse.

Dersom komitéen konkluderer med at arbeidet ikke bør godkjennes for disputas, men samtidig vurderer det slik at avhandlingen med en viss omarbeiding ville kunne bringes opp på et tilfredsstillende nivå før komitéens endelige innstilling foreligger, kan komitéen gi en anbefaling om dette. Komitéen bør bare gi en anbefaling om innlevering av samme arbeid i omarbeidet versjon for ny bedømmelse dersom komitéen mener at en omarbeiding vil kunne gi tilfredsstillende resultat innen rammen av en frist som normalt ikke skal være lengre enn tre måneder. Komitéen skal i slike tilfeller skriftlig gi en konkret oversikt over hva kandidaten må omarbeide og hvilke områder avhandlingen må forsterkes på (for eksempel metodebruk, forholdet mellom materiale og konklusjon, begrepsbruk, klarhet i problemstilling) uten at anbefalingen kan oppfattes som en forsikring om godkjenning ved en eventuell ny bedømmelse.

Hvis komitéen finner at dyptgripende endringer vedrørende teori, hypotese, materiale og/eller metode er nødvendige for at arbeidet skal kunne anbefales til disputas, skal komitéen underkjenne avhandlingen.

4. Behandling av bedømmelseskomitéens innstilling om avhandlingen

Komitéens skriftlige innstilling og konklusjon om hvorvidt avhandlingen anbefales godkjent for disputas, sendes avdelingen og skal snarest mulig oversendes doktoranden. Dersom doktoranden har merknader, oversendes disse skriftlig innen 14 dager til avdelingen som videresender dem til komitéens medlemmer. Komitéens eventuelle merknader til disse oversendes avdelingen. Gjennom behandlingen i DOS fattes vedtak om arbeidet er verdig til å forsvares offentlig og doktoranden kan fremstille seg for doktorgradsprøven, eller om avhandlingen ikke godkjennes for disputas, herunder

om det skal gis en anbefaling om omarbeiding av samme avhandling for innlevering til ny bedømmelse.

5. Komitéens bedømmelse av prøveforelesning og disputas

5.1 Prøveforelesningen

Prøveforelesningen er en selvstendig del av doktorgradsprøven og skal være over oppgitt emne. Formålet med prøveforelesningen er at doktoranden skal dokumentere evne til å tilegne seg kunnskaper ut over avhandlingens tema og formidling av forskningsbasert kunnskap.

Tema for oppgitt emne bør normalt ikke hentes fra sentrale problemstillinger i doktorgradsarbeidet. Komitéen sender Studieadministrasjon (eksamen@samas.no) tittel på oppgitt emne, som meddeles doktoranden for prøveforelesning 10 arbeidsdager før disputasen.

I bedømmelsen av prøveforelesningen vektlegges både faglig innhold og evne til formidling. Prøveforelesningen er en del av doktorgradsprøven og må være godkjent før disputasen. Hvis prøveforelesningen ikke godkjennes, kan doktoranden fremstille seg til ny prøveforelesning og disputas tidligst etter 6 måneder.

5.2 Disputasen

Disputasen ledes av leder for DOS eller den DOS bemyndiger. Bedømmelseskomitéen selv utpeker opponentene, men den medlem (vanligvis komiteleder) oppnevnt av Samisk høgskole skal ikke fungere som opponent. Valg av opponenter bør skje slik at kritiske innvendinger overfor avhandlingen ikke undertrykkes. Første opponent innleder diskusjonen, og annen opponent avslutter disputasen.

Disputasen skal være en faglig diskusjon mellom opponenter og doktorand vedrørende problemformuleringer, metodisk, empirisk og teoretisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Det bør legges spesiell vekt på å få etterprøvet holdbarheten av viktige konklusjoner som doktoranden har trukket i sitt arbeid. De problemstillinger som opponentene velger å forfølge, behøver ikke være begrenset til de som er omtalt i komitéinnstillingen. Opponentene bør bestrebe seg på – så langt det er mulig – å gi diskusjonen en form som gjør at også de som ikke har lest avhandlingen eller kjenner fagfeltet inngående, kan følge diskusjonen.

Disputasens leder har ansvar for å disponere tiden hensiktsmessig i henhold til gjennomføring av disputasens ulike deler og innen den tidsramme som er satt for disputasen som helhet.

Øvrige tilstedeværende som ønsker å kommentere ex auditorio, må under disputasen gi melding om dette til disputasens leder innen et tidspunkt som denne fastsetter og kunngjør ved åpningen. For nærmere beskrivelse av disputasens forløp vises til doktorgradsreglementet/forskriften med utfyllende bestemmelser og for øvrig til tradisjonsbestemte normer i Norge for gjennomføring av disputasen.

Hvis avhandlingen i sin helhet er innlevert som et fellesarbeid, bestemmer komitéen hvordan en eventuell disputas skal avvikles. Dersom doktorandene får anledning til å forsvare avhandlingen ved en fellesdisputas, skal opponentene se til at hver av doktorandene i rimelig utstrekning blir gjenstand for prøving individuelt.

Disputasleder erklærer disputasen for avsluttet. Disputasens leder skal i den forbindelse ikke avsi en vurdering av disputasen, men vise til at komitéens vurdering av disputasen avgis i komitéens innberetning.

5.3 Vurdering av disputasen

Dersom et arbeid er funnet verdig til å forsvares offentlig i disputas, vil dette normalt føre til at avhandlingen og forsvaret av den godkjennes for doktorgraden. Dersom avhandlingens sentrale konklusjoner likevel, i lys av nye momenter som kommer frem under disputasen, viser seg utvilsomt ikke å være holdbare, må bedømmelseskomitéen vurdere disputasen som ikke godkjent. Det samme gjelder dersom det under disputasen kommer frem klanderverdige forhold av vesentlig betydning for vurderingen av arbeidet, som brudd på forskningsetiske normer eller god akademisk skikk for øvrig.

5.4 Komitéens innberetning

Bedømmelseskomitéen sender etter disputasen en innberetning om prøveforelesningen og disputasen samlet sett er godkjent.

Det er komitéens ansvar å avgi en anbefaling om godkjenning eller ikke godkjenning av disputasen. Dersom det fremkommer nye momenter under disputasen som skaper usikkerhet i komitéen og som ikke kan bringes på det rene under selve disputasen, bør komitéen avklare og vurdere eventuelle konsekvenser av disse før den meddeler sin endelige vurdering i innberetningen.

6. Avsluttende saksbehandling

Komitéens innberetning om utfallet av prøveforelesningen og disputasen oversendes DOS, som står fritt i sin avgjørelse å godkjenne doktoranden som doktor, men det vil bare være aktuelt å fravike en énstemmig komitéinnstilling dersom det foreligger ekstraordinære og tungtveiende grunner for det. Slike grunner kan for eksempel være at komitéen åpenbart har feiltolket institusjonens kvalitetsstandarder.

Dersom DOS godkjenner disputasen, kreerer Samisk høgskoles styre doktoranden til doktor.

7. Klagerett

Det vises til bestemmelsene i forskrift, reglement og utfyllende bestemmelser om graden philosophiae doctor ved Samisk høgskole.